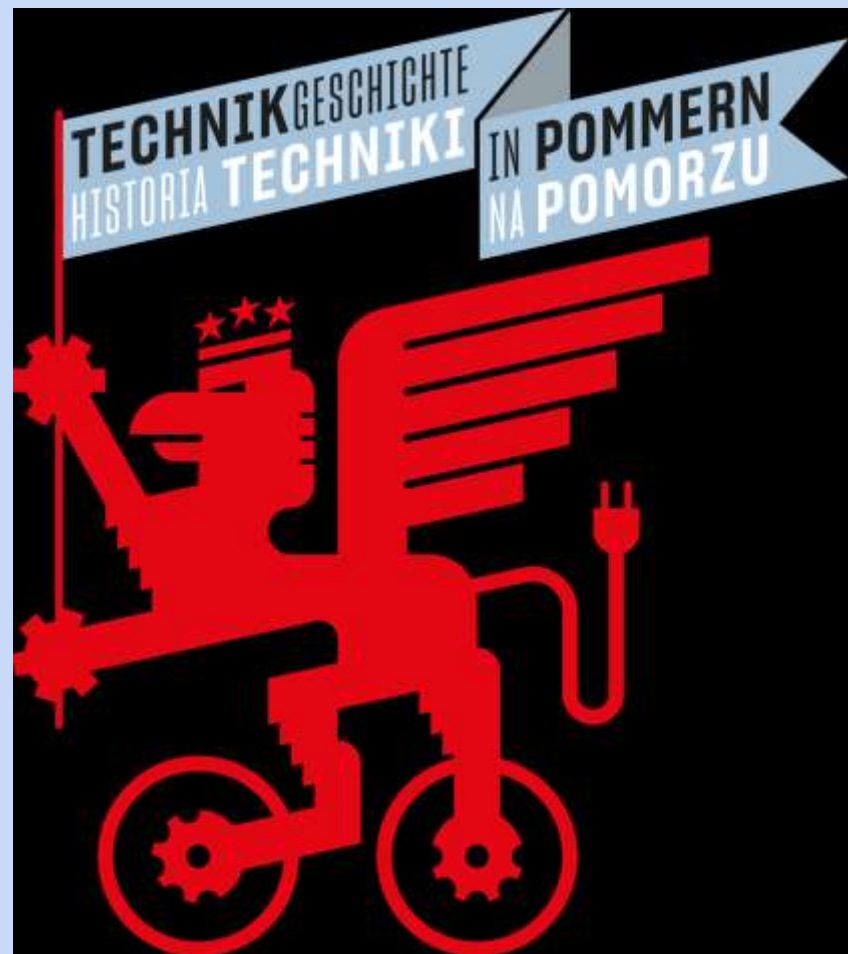

HISTORIA TECHNIKI NA POMORZU

#mistrzowiefachu

Rzemieślnicy to nie często żywa historia techniki

To mistrzowie przekazujący niekiedy wiedzę i umiejętności kształtowane przez stulecia

Mistrzowie rzemiosła to ludzie, to ich narzędzia i warsztat pracy, to ich wiedza i umiejętności

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA
Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

PRZEMYSŁOWE POMORZE

#pomorskiehistoriefabryczne

**ZNANE ZAKŁADY I FABRYKI PRZEMYSŁOWE W MEJ
OKOLICY:**

CO ZACHOWAŁO SIĘ : (W JAKIM STANIE SĄ DZISIAJ)
CZY ODNAJDZIESZ ŚLADY TYCH ZAKŁADÓW, KTÓRE
ZNIKNEŁY ?

GDZIE BYŁY ? DLACZEGO ZNIKNEŁY ?

Fabryka benzyny syntetycznej - Hydrierwerke Politz.

Huta „Szczecin”/Hedwigshütte

https://fotopolska.eu/Szczecin/b30986,Huta_Szczecin.html?f=114196-foto

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

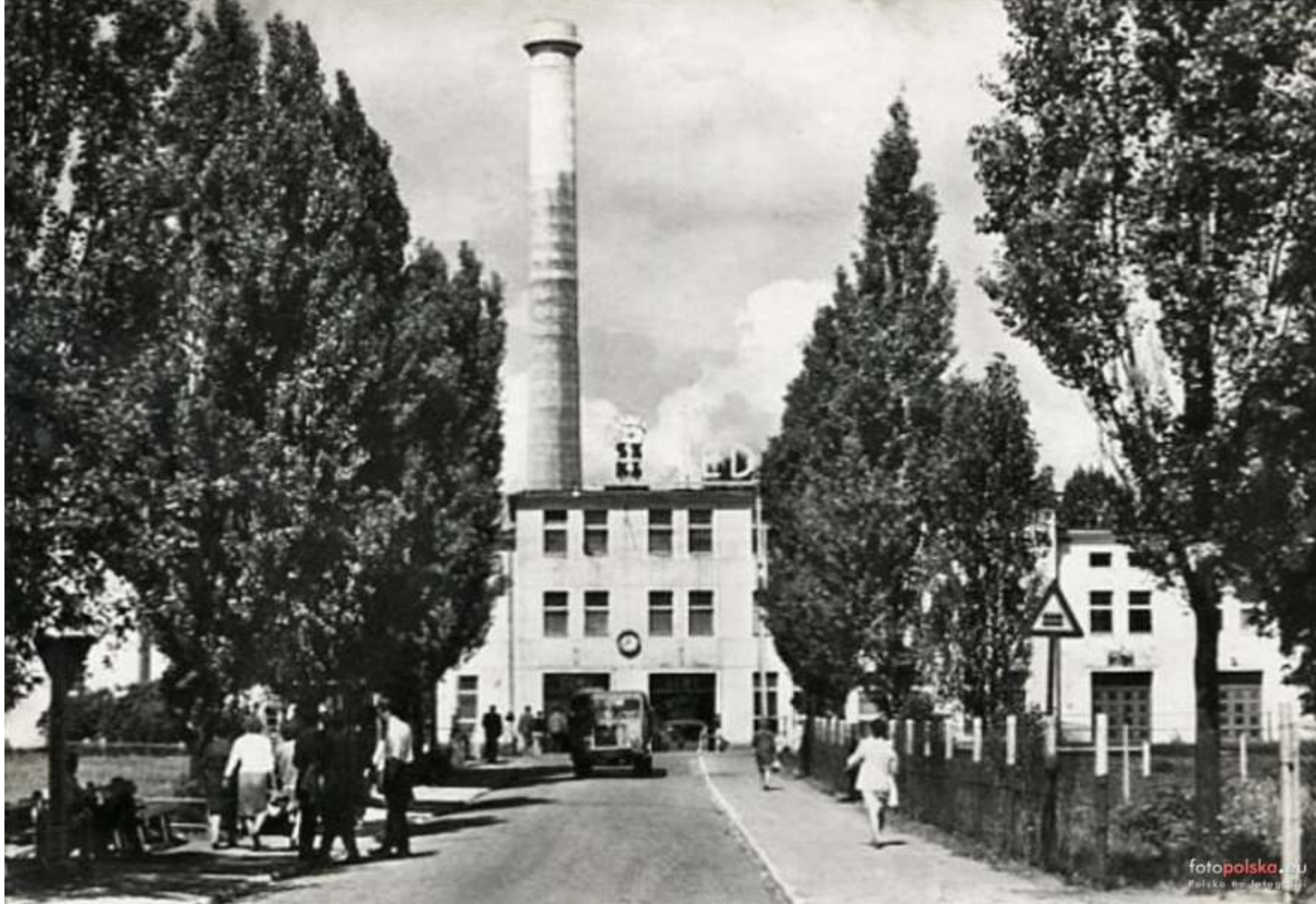

Zakłady Papiernicze Szczecin- Skolwin

<https://fotopolska.eu/631690,foto.html>

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Zakład Włókien Sztucznych "Wiskord"

https://fotopolska.eu/Szczecin/b114571,_Zaklad_Wlokien_Sztucznych_Wiskord.html?f=1486414-foto

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Browar Połczyn- Zdrój

Cukrownia Kluczewo

Die Buchheide

Grube der Zementfabrik „Stern“

Szczecin, Puszcza Bukowa , kopalnia kredy cementowni "Stern" w Zdrojach- po katastrofie zalana tworząc dzisiejsze jezioro Szmaragdowe.

elektrownia w Białogardzie

Zakłady Odzieżowe "Luxpol" Stargard.

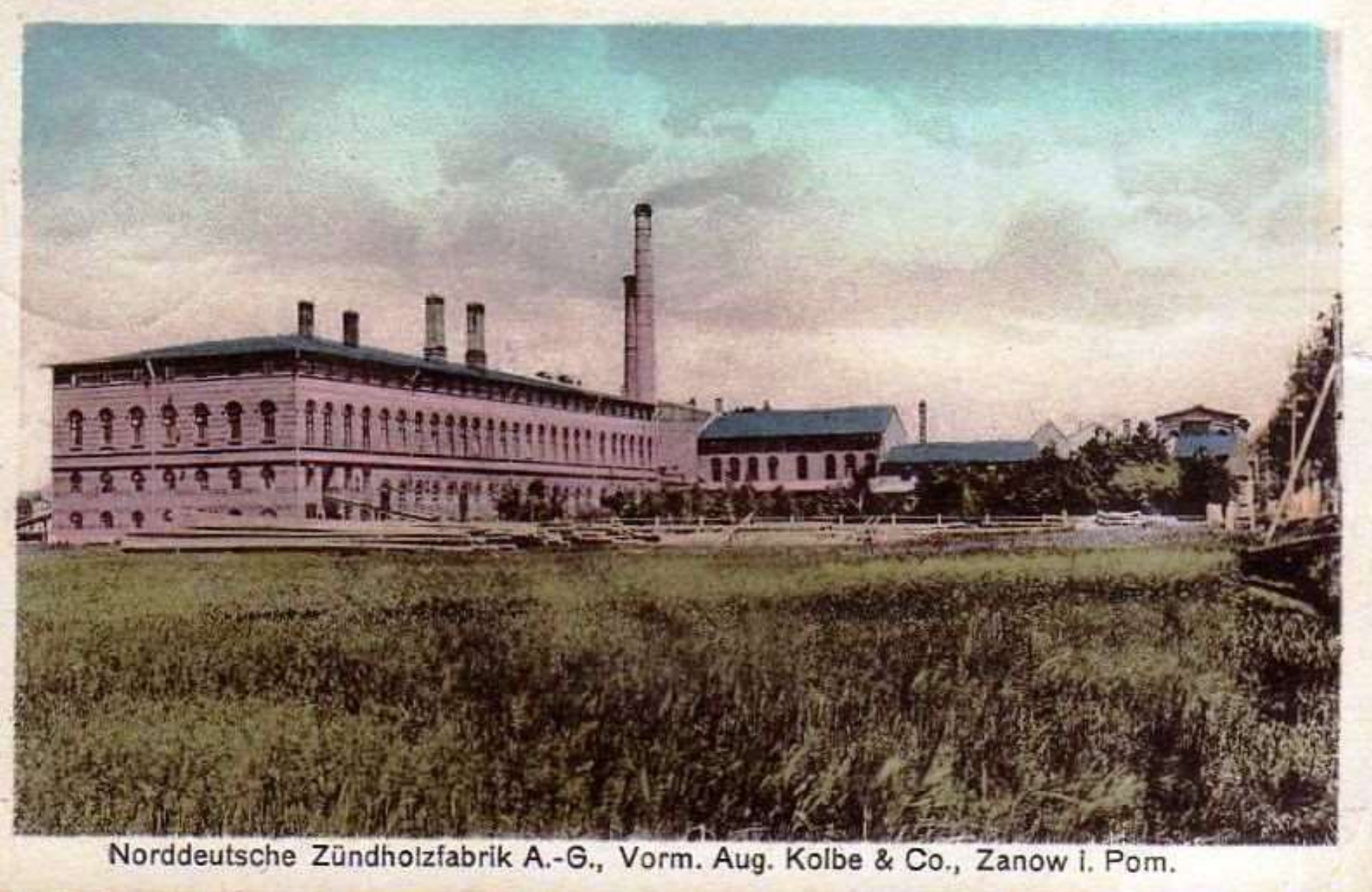
https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/Zaklady_Odziejowe_Luxpol_Stargard?f=1705809-foto

Zakładów Przemysłu Odzieżowego „DANA,, w Szczecinie .

Zakładów Przemysłu Odzieżowego "Odra,, w Szczecinie .

Norddeutsche Zündholzfabrik A.-G., Vorm. Aug. Kolbe & Co., Zanow i. Pom.

Sianowskie Zakłady Przemysłu Zapałczanego

https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/Sianow/b95066,Sianowskie_Zaklady_Przemyslu_Zapalczanego.html?f=1219935-foto

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Transport (kolejowy, drogowy, lotniczy)

#napomorskimszlaku

Jakie linie kolejowe funkcjonowały/-ują w Twojej okolicy ?
Kiedy rozpoczęły swoją działalność ?
Jakie linie kolejowe były (są nadal w Twojej miejscowości/Twoim mieście/Twoim regionie? (np. linie kolei wąskotorowej).
Czy nadal funkcjonują?

Jeśli nie, to co "materialnego" po nich zostało ? (zachowane pojazdy dworce, mosty, semafony i inna infrastruktura techniczna).
Co pozostało w ludzkiej pamięci – relacje świadków, fotografie, bilety itp.?

Czy wiesz gdzie na Pomorzu znajdowały się lotniska ?
Czy potrafisz określić ich lokalizację ?
Jakiego były typy (lądowe, wodne, cywilne, wojskowe)
Co się z nimi stało (przetrwały/nie przetrwały)
Jeśli tak to co po nich pozostało?

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA

Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

HISTORIA TECHNIKI NA POMORZU

Dworce i Parowozownie,

Bahnhof in Bad Kleinen

Bahnhof in Pasewalk

Lokschuppen Pasewalk

Obrotnica przed lokomotywnią wachlarzową, dworzec Szczecin Port Centralny

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Stacja kolejowa Gryfice Wąskotorowe.

https://fotopolska.eu/Gryfice/b63132,Stacja_kolejowa_Gryfice_Waskotorowe.html?f=669567-foto

Stacja kolei wąskotorowej w Stargardzie Szczecińskim

https://fotopolska.eu/zachodniopomorskie/b77974,Linia_kolejowa_Stargard_Szczecinski_Waskotorowy-_Lobez_Waskotorowy.html

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

HISTORIA TECHNIKI NA POMORZU

Mosty i wiadukty

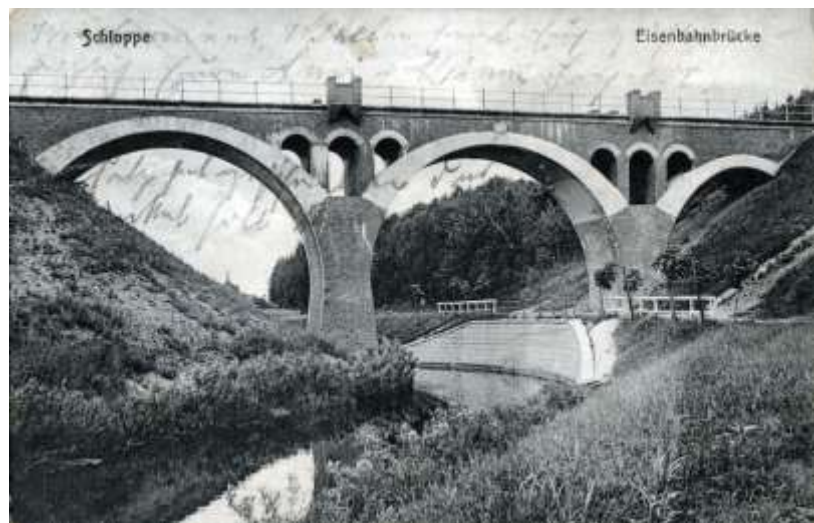

Eisenbahnbrücke Anklam

**Zwodzony most kolejowy nad Regalicą w Szczecinie
Podjuchach**

**most kolejowy nad rzeką Cieszynką, pow. walecki, gmina
Człopa**

HISTORIA TECHNIKI NA POMORZU

Lotniska, pasy startowe, hangary

1938 , Lotnisko Szczecin-Dąbie

https://fotopolska.eu/64713,obiekt.html?map_z=16&f=897007-foto

1938 , Lądowisko wodnosamolotów Szczecin-Dąbie

https://fotopolska.eu/Szczecin/b305257,Lotnisko_wodnosamolotow.html?f=897011-foto

Adlerwerke Flugplatz Otto Lilienthal

Lotnisko Koszalin-Zegrze Pomorskie

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA

Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

TECHNO WIEŚ

Technika na wsi to maszyny przeznaczone do

a) uprawy ziemi : pługi, siewniki, brony, walce, radlice,

b) zbioru plonów : kosiarki, kopaczki, zgrabiarki,

c) przetwórstwa: młocarnie, sieczkarnie, wialnie do ziarna, parniki, dojarki

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Technika na wsi to rzemieślnicy i zakłady i fabryki wiejskie:

a) młyny : wodne, wiatraki

b) gorzelnie

c) browary

d) mleczarnie

e) kuźnie,

Inne : kieraty, lodownie

**Gorzelnia-krochmalnia, Łęgi,
gmina Świdwin**

https://fotopolska.eu/Legi/b275176,Legi_38.html

Mleczarnie

Nielep – mleczarnia,

https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/Nielep_Nielep_33

Dargoszewo 1, powiat kamieński,

https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/Dargoszewo/b318963,Dargoszewo_1.html

Cieszeniewo, gmina Świdwin

<https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/1294097,foto.html>

ECH
ORZ

Zabytkowy młyn wodny w Babigoszczy.

https://fotopolska.eu/Babigoszcz/b84766,Mlyn_wodny.html?f=349560-foto

Zabytkowy XIX-wieczny wiatrak koźlak z Orkowa

https://fotopolska.eu/Niechorze/b342740,Wiatrak_Kozlak_z_Orkowa.html?f=1645520-foto

Zabytkowa lemieszarnia w Wiesiółce, powiat wałecki,
<https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/Wiesiolka-Kuznia---lemieszarnia?f=1099788-foto>

Drewniana kuźnia z 1781, Dolsk, powiat myśliborski,
<https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/m37145,Dolsk.html>

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

HISTORIA TECHNIKI NA POMORZU

TECHNIKA NA WODZIE_

Stocznie i ich produkty (+ tradycje szkutnictwa czyli nawiązanie do tradycji rzemiosła),

porty (ich historia i zabytkowa infrastruktura techniczna, np: dźwigi i żurawie, magazyny i elewatory....),

rybołówstwo (narzędzia pracy i techniki połowu),

infrastruktura brzegowa (latarnie morskie)

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Elewator zbożowy "Ewa" w Szczecinie

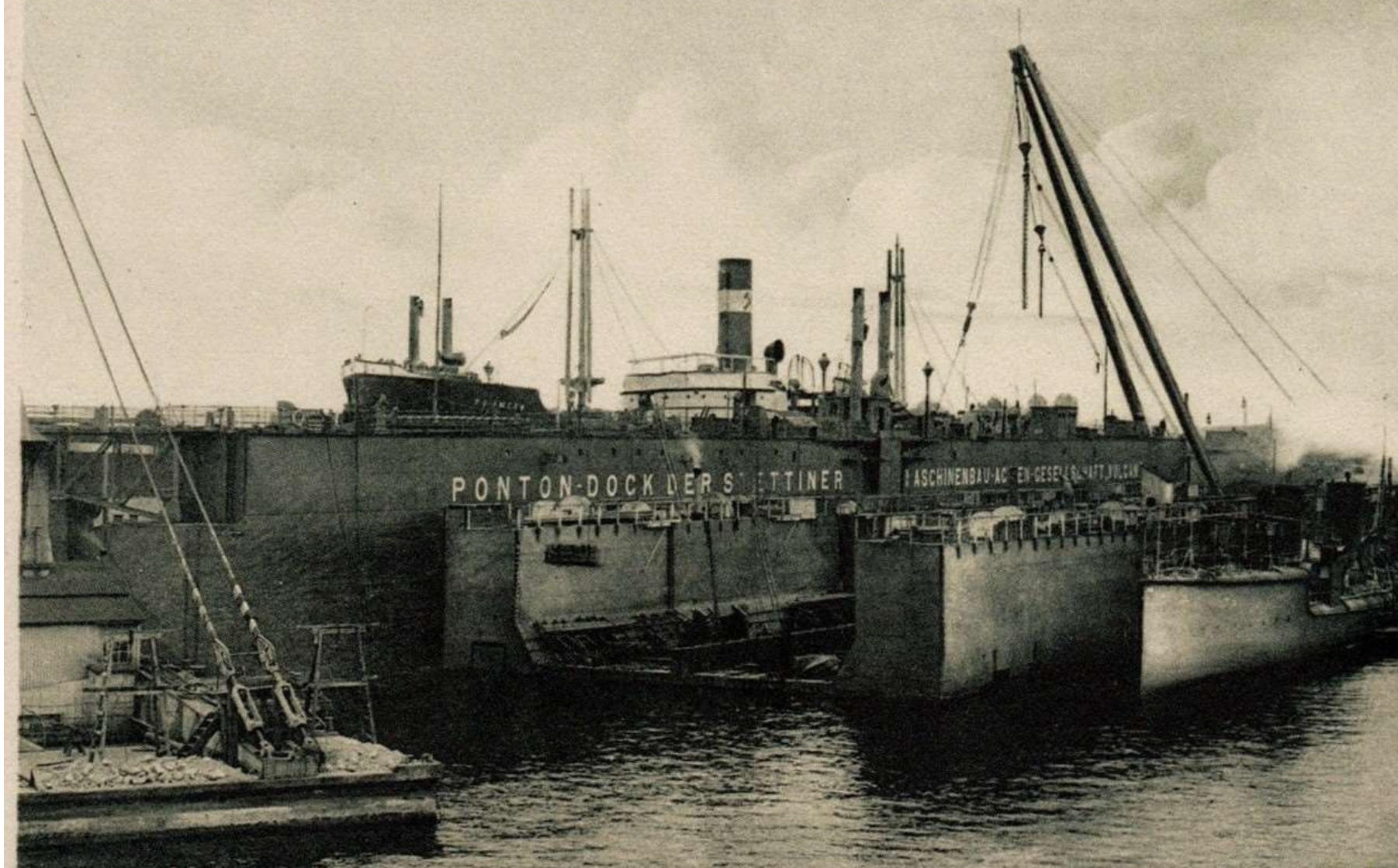
https://fotopolska.eu/Szczecin/b52673,Szczecin_Bulk_Terminal.html?f=431246-foto

C
R

Kołobrzeg. Widok na port i elewatory zbożowe.

https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/Kolobrzeg/b66991,Elewatory_zbozowe.html?f=277384-foto

Pływający dok w stoczni remontowej Gryfia,

<https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/901705,foto.html>

HISTORIA TECHNIKI NA POMORZU

Kadłub wraku tzw. Betowca na Jeziorze Dąbie

<https://zachodniopomorskie.fotopolska.eu/1147949,foto.html>

Projekt „Historia techniki na Pomorzu – transgraniczna współpraca muzeów w Anklam i Szczecinie” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Interreg VA Niemcy / Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska

Latarnia morska Świnoujście

Latarnia morska Gąski

Latarnia morska Niechorze